

Langs oude sporen van de Contreie

Eeuwenoud pad in de bodem bewaard

De opgravingen in De Contreie, die afgelopen zomer tijdelijk werden afgesloten, hebben een staartje: in oktober en november wordt nog een deel van het terrein onderzocht. De eerste resultaten zijn meteen al interessant: nieuwe prehistorische graven en een oude weg.

Op pad naar Terheijden

Wie rond 1800 van Oosterhout naar Terheijden reisde, kon kiezen uit twee wegen: via de Molenstraat naar Ter Aalst en verder, of langs het Terheijdens Spoor. Dat was een eeuwenoud pad, dat pal ten noorden van het tegenwoordige Markkanaal liep. Vanaf de oude militaire linie van de Munnikenhof ging het pad over in de Oosterhoutse Baan, die je dan verder bracht naar Terheijden. Ten oosten van de Munnikenhof is er nog een stukje van het oude pad over, al is het nu gewoon een straatweg; de rest is al lang geleden vergraven toen in 1905 het Markkanaal werd aangelegd, of verwaarloosd en tenslotte opgegaan in de akkers. Bij de onlangs hervatte opgravingen in de Contreie is een stukje van het Terheijdens Spoor teruggevonden. Het was herkenbaar als donkere strepen in het gele zand; de sporen die duizenden karren in de loop van de eeuwen hebben ingesleten. Het stuk dat vanaf de Herweg naar Oosterhout voerde, werd trouwens ook Herweg genoemd. Het is afgesneden door het kanaal en uiteindelijk opgeheven in de jaren '70 van de vorige eeuw. Ook het stuk van de Herweg dat naar het zuiden leidde, is al lang geleden in onbruik geraakt toen het kanaal werd gegraven. Er is niets meer van te zien, behalve dat bij het egaliseren van deze verharde weg de sporen zijn achtergebleven. Ook van dit deel is de oudste fase te herkennen aan parallel lopende wielsporen.

Oeroude routes

Hoe oud zijn deze paden? 'Herweg' is een naam die vaker voorkomt in Nederland (vaak als Herenstraat) en meestal duidt op een hoge ouderdom: middeleeuws of nog ouder. Omdat er in Nederland vóór 1600 weinig of geen gedetailleerde kaarten zijn gemaakt, is het moeilijk na te gaan hoe oud zo'n weg nu precies is. Het Terheijdens spoor zou al in de 15de eeuw genoemd worden. In ieder geval zijn langs het spoor, in de buurt van de splitsing met de Herweg, de resten gevonden van verschillende middeleeuwse boerderijen. Het is dus helemaal niet zo'n gekke gedachte dat deze route(s) al van ver vóór 1500 dateren.

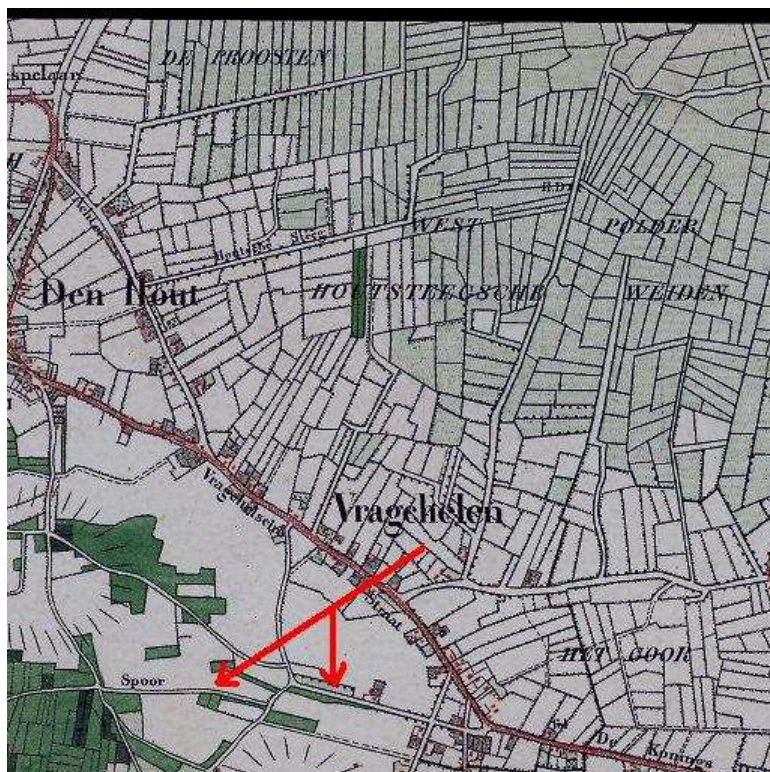
.... of nóg ouder?

Bij de opgravingen zijn, net als de afgelopen zomer, weer sporen van prehistorische graven aan het licht gekomen. Ze zullen deel hebben uitgemaakt van het urnenveld dat hier ongeveer vijfentwintighonderd tot drieduizend jaar geleden heeft gelegen. Deze pas ontdekte graven liggen wat zuidelijk van de kern van het urnenveld; ze liggen ook wat verder uit elkaar en... de inhoud is beter bewaard. Van de negen graven, herkenbaar aan de sporen van de cirkelvormige greppels die eromheen waren gegraven, bevatten er twee een flinke klomp verbrande botten en twee zelfs een complete urn. Misschien is dit een wat jonger deel van het grafveld.

Heeft het iets te maken met de oude wegen? Hoewel de gevonden karresporen zeker niet zo oud zijn als het urnenveld, is het goed mogelijk dat hier al in de prehistorie routes liepen over min of meer dezelfde tracés. Wegen volgen vaak natuurlijke lijnen in het landschap en hebben een lang leven. Het urnenveld ligt in ieder geval min of meer parallel met het oude Terheijdens Spoor...

Karresporen in het zand geven aan hoe de Herweg als verlengde van het Terheijdens spoor oostwaarts liep (Foto: ADC ArcheoProjecten)

Het Terheijdens Spoor en het verlengde oostelijk deel ervan op een militaire kaart van circa 1890 (Bron: Kadaster)

Een perfect urngraf, zoals het hoort: een kringgreppel om een grafkuil heen, met daarin een compleet bewaard gebleven urn (Foto: ADC ArcheoProjecten)